

Sotsiaalministri 18. novembri 2020. a määruse nr 47 „Euroopa Liidu liikmesriigis, Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis või Šveitsis omandatud tervishoiutöötaja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide loetelu ja kvalifikatsiooni vastavuse hindamise kord” muutmine eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on hõlbustada Rumeenias kvalifikatsiooni tõstmise programmi läbinud üldõdede kvalifikatsiooni tunnustamist. Eelnõuga võetakse üle Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/505, 7. veebruar 2024, millega muudetakse direktiivi 2005/36/EÜ Rumeenias üldõeks õppinute kutsekvalifikatsiooni tunnustamise osas.

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi tervishoiukorralduse osakonna juhataja Ebe Sarapuu (Ebe.Sarapuu@sm.ee). Eelnõu juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna terviseõiguse juht Susanna Jurs (Susanna.Jurs@sm.ee). Eelnõu ja seletuskiri keeleteoimetatakse peale kooskõlastusringi.

Eelnõu koostamisse on olnud kaasatud ka Terviseamet ning Haridus- ja Teadusministeerium.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb neljast punktist.

Määruse esimeses punktis muudetakse määruse eelnõu pealkirja ja sõnastatakse see lühemalt.

Määruse teises punktis muudetakse kehtiva määruse § 12 lõigete 11 ja 12 sõnastust. Sisulist muudatust see kaasa ei too, pigem tegemist tehnilise muudatusega. Kuna direktiivi kohaselt lisanduvad uued dokumendid, mida liikmesriigid tunnistavad piisavana, siis lõikes 11 viidatakse, et Rumeenia Vabariigis välja antud üldõe kvalifikatsiooni tõendava dokumendina tunnistatakse kõiki direktiivis nimetatud dokumente. Eelnõuga sätestatava lõige 12 sisu on sama, mis kehtiva määruse lõiked 11 ja 12 kokku.

Seega Rumeenia Vabariigis välja antud üldõe kvalifikatsiooni tõendava dokumendina tunnistatakse sama lõike punktides 1–3 nimetatud dokumente, kui nendega on kaasas Rumeenia Vabariigi pädeva asutuse poolt välja antud tunnistus, mis tõendab, et dokumendi omanik on Rumeenia Vabariigis üldõena tegutsenud vähemalt kolm järjestikust aastat tunnistuse väljaandmisele eelnenud viie aasta jooksul, sealhulgas kandnud täit vastutust patsientide õendusabi kavandamise, korraldamise ja teostamise eest:

1) *Certificat de competențe profesionale de asistent medical generalist*, keskhariiduse järel, saadud õppeasutusest școală postliceală, tunnistus õppe kohta, mis algas enne 1. jaanuari 2007. a;

2) *Diplomă de absolvire de asistent medical generalist*, lühiajaliste õpingutega kõrgharidusasutuses, tunnistus õppe kohta, mis algas enne 1. oktoobrit 2003. a;

3) *Diplomă de licență de asistent medical generalist*, pikaajaliste õpingutega kõrgharidusasutuses, tunnistus õppe kohta, mis algas enne 1. oktoobrit 2003. a.“;

Määruse kolmandas punktis täiendatakse kehtivat määrust uute lõigetega, mis on lisandunud direktiivi 2024/505 (EL). Uued lõiked on üle võetud direktiivi artikkel 33a lõike 2 punktides b ja c.

Direktiivi põhjenduspunktides on muudatuste kohta öeldud järgmist:

„Rumeenia on võtnud kasutusele spetsiaalse kvalifikatsiooni täiendamise programmi, mis võimaldab osalejatel oma kutsekvalifikatsiooni täiendada, et täita kõik direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud üldöe kutseala koolituse miinimumnõuded. Selleks tegi Rumeenia eelnevalt koostööd teiste liikmesriikide ja komisjoniga. Rumeenia võttis spetsiaalse kvalifikatsiooni täiendamise programmi kasutusele haridusministri ja tervishoiuministri ühiskorraldusega nr 4317/943/2014. Selle kinnitas Rumeenia õdede, ämmaemandate ja meditsiinitöötajate liit ning see kinnitati ka haridusministri korraldusega nr 5114/2014.

Spetsiaalne kvalifikatsiooni täiendamise programm loodi direktiivi 2005/36/EÜ artiklis 33a osutatud kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide omanikele ja haridusministri korralduse nr 5114/2014 artiklis 4 loetletud teatavate keskharidusele järgnevatel õpingute läbimist tõendavate dokumentide omanikele. Rumeenia tutvustas 2018. aastal spetsiaalse kvalifikatsiooni täiendamise programmi tulemusi asjaomasele eksperdirühmale, nimelt kutsekvalifikatsioonide tunnustamise koordinaatorite rühmale, ja pärast konsultatsioone ei olnud ühelgi liikmesriigil vastuväiteid ettepanekule, et kõnealuse programmi läbinute suhtes tuleks kohaldada soodsamat tunnustamiskorda.

Komisjon avaldas 11. mail 2020 direktiivi 2005/36/EÜ artikli 60 lõike 2 kohase aruande spetsiaalse kvalifikatsiooni täiendamise programmi tulemuste kohta. Kõnealuses aruandes jõuti järeldusele, et Rumeenia on rakendanud spetsiaalset kvalifikatsiooni täiendamise programmi, milles räägiti liikmesriikidega enne läbi ja mis võimaldab osalejatel täiendada oma kvalifikatsiooni, et vastata direktiivis 2005/36/EÜ sätestatud miinimumnõuetele.

Selleks et lisada spetsiaalne kvalifikatsiooni täiendamise programm sellise tunnustamise kriteeriumide hulka, mis põhineb Rumeenias üldöeks õppinute omandatud eriõigustel, on asjakohane muuta direktiivi 2005/36/EÜ artiklit 33a nii, et kõnealuse programmi läbimise tunnistust omavate õdede kutsekvalifikatsioone saaks tunnustada, ilma et nad peaksid tõendama töökogemust Rumeenias, nagu seda tuleb teha praegu.“

Määrusesse on lisatud täiendavalt ka viide, et enne 3. märtsi 2024 Rumeenia Vabariigis omandatud üldöe kvalifikatsiooni tõendava dokumendi tunnustamise kehtivus tagatakse direktiivi 2005/36/EÜ artikli 33b kohaselt.

Direktiivi põhjenduspunktides on muudatuste kohta öeldud järgmist: „Mitu vastuvõtvat liikmesriiki on tunnustanud selliste Rumeenias koolitatud üldödede kutsekvalifikatsioone, kelle kvalifikatsioonid ei vastanud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 33a kohastele tunnustamise nõuetele, et saada selles liikmesriigis juurdepääs samale kutsealale. Kõnealused liikmesriigid on sel eesmärgil kohaldanud kas Euroopa Liidu toimimise lepingus sätestatud tunnustamisnorme ja Euroopa Liidu Kohtu asjakohast praktikat või kõnealuse direktiivi artiklites 10–14 sätestatud üldsüsteemi. Üldsüsteemi kohaldamine põhines arusaamal, et Rumeenias koolitatud õdede suhtes võib seda üldsüsteemi kohaldada samamoodi nagu üldödede suhtes, kes ei ole Rumeenias koolitatud ja kelle kvalifikatsioonid ei vastanud kõnealuse direktiivi artikli 33 nõuetele, millele on osutatud kõnealuse direktiivi artikli 10 punktis b. Selleks et kaitsta omandatud õigusi ja säilitada nende õdede, kelle suhtes seda süsteemi kohaldatakse, õiguspärased ootused, peaksid liikmesriigid tagama, et selliste Rumeenias koolitatud õdede kutsekvalifikatsioonide tunnustamine, kelle kvalifikatsioonid ei vastanud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 33a eri redaktsioonide nõuetele, mida kohaldatakse kuni käesoleva direktiivi jõustumiseni, jääb kehtima. Selleks et parandada õigusselgust ja -kindlust seoses asjaoluga, et direktiivi 2005/36/EÜ artiklite 10–14 kohast hindamist tuleb kohaldada olukorras, kus õe

kvalifikatsioonid ei vasta käesoleva direktiiviga muudetud direktiivi 2005/36/EÜ artikli 33a nõuetele, tuleks direktiivi 2005/36/EÜ artikli 10 punkti b lisada konkreetne viide kõnealusele muudetud artiklile.“.

Määruse neljandas punktis täiendatakse määruse normitehnilist märkust ja lisatakse juurde viide direktiivile 2024/505/EL.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõuga võetakse üle Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/505, 7. veebruar 2024, millega muudetakse direktiivi 2005/36/EÜ Rumeenia üldõeks õppinute kutsekvalifikatsiooni tunnustamise osas. Uute täienduskoolitusel omandatud kvalifikatsioonide lisandumine laiendab Rumeenia õdedele direktiivi raames automaatse tunnustamise süsteemi, mis võimaldab nende paremat mobiilsust ning lihtsustab nende kvalifikatsiooni tunnustamist. Direktiivi ülevõtmise tabel on lisatud seletuskirjale.

4. Eelnõu mõju

Eelnõuga võetakse üle direktiiv 2024/505/EL, millega hõlbustatakse Rumeenias kvalifikatsiooni tõstmise programmi läbinud üldõdede kvalifikatsiooni tunnustamist.

Eelnõu on kooskõlas EL poliitikaga soodustada isikute vaba liikumist ning edendada õpi- ja töörännet, sh toetada EL tasandil kõrg- ja keskhariduskvalifikatsioonide vastastikust automaatset tunnustamist.

Muudatuse mõju Eesti tervishoiusektorile on väike. Terviseameti kinnitusel pole meile Rumeenia õdesid seni tööle tulnud.

5. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne täiendavaid kulusid.

6. Eelnõu rakendamine ja jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, kuid liikmesriigid peavad direktiivi üle võtma hiljemalt 4. märtsil 2025. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine ja huvirühmade kaasamine

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile ja Eesti Õdede Liidule.